

บทที่ 4 การอ่านวิเคราะห์ และวิจารณ์สาร

การพิจารณาอย่างรอบคอบให้ได้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์

ทักษะสำคัญเพื่อการรับสารอย่างมีวิจารณญาณ

1151302 การอ่านสำหรับครูภาษาไทย

อ.อุภาวัฒน์ นามหิรัญ

ความหมายของการอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์

การอ่านวิเคราะห์ คือ การอ่านที่ต้องแยกแยะงานเขียนออกเป็นส่วน ๆ โดยพิจารณาในเรื่องของ

การใช้ภาษา ถ้อยคำ สำนวนโวหาร

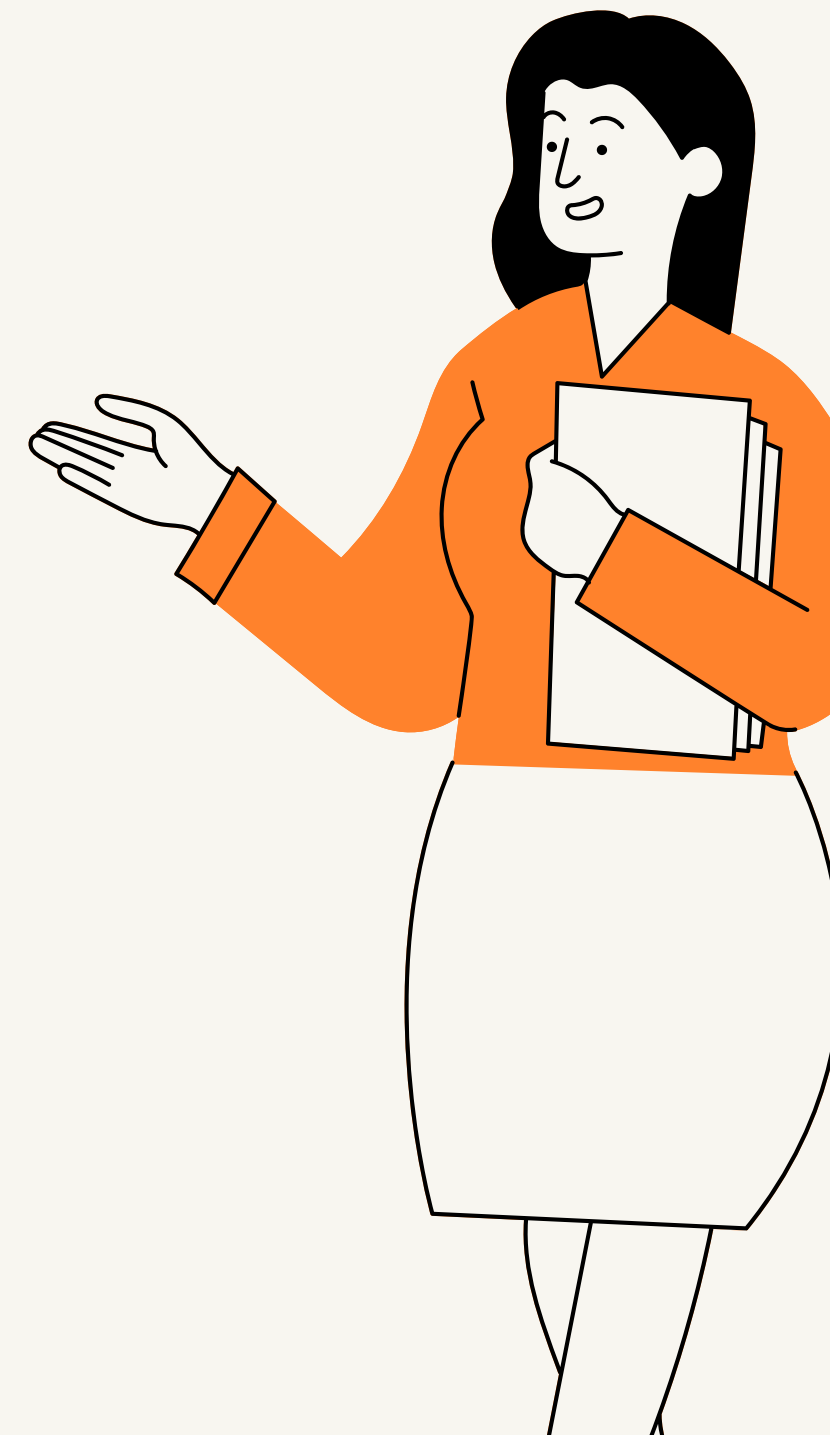
วัตถุประสงค์ เจตนาของผู้เขียน

สาระและแนวคิด แก่นเรื่องที่ได้จากเรื่องที่อ่าน

ผู้อ่านต้องพิจารณาว่า ผู้เขียนนำเสนอความรู้ ข้อเท็จจริง

หรือความคิดเห็นอย่างไร รวมทั้งสาระสำคัญที่สุดที่ถูกนำเสนอคืออะไร

ความสำคัญของการอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์

เสริมสร้างสติปัญญา

พัฒนาสติปัญญาให้มีความรู้
กว้างไกล ลุ่มลึก และ
มีความคิดแตกฉาน นำไปใช้
ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต
ได้จริง

สร้างความเป็นเหตุผล

ทำให้ผู้อ่านเป็นคนมีเหตุผล
คิดพิจารณาอย่างรอบคอบ
ก่อนตัดสินใจ ไม่หลงเชื่อ
ข้อมูลอย่างผิวเผิน

เข้าใจโลกเชิงลึก

ทำให้เข้าใจสภาพสังคม
เศรษฐกิจ และการเมืองใน
ระดับลึก ทันท่วงที
ความเปลี่ยนแปลงและ
ความก้าวหน้าทางวิทยาการ

ประโยชน์ของการอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์

การมองเห็นภาพรวมและโครงสร้าง ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจลักษณะของงานเขียนแต่ละประเภทและความสัมพันธ์ของข้อความในแต่ละส่วนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

เกิดทักษะในการเลือกอ่าน ช่วยให้พิจารณาได้ว่า สารใดควรอ่านละเอียด สารใดควรอ่านแบบกวาดสายตา ทำให้เลือกอ่านสื่อสารสนเทศได้ตรงความต้องการและเหมาะสม

เพิ่มประสิทธิภาพและจินตนาการ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการอ่านให้แก่ตนเอง เสริมสร้างปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เกิดความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของงานเขียน

ประโยชน์ของการอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์

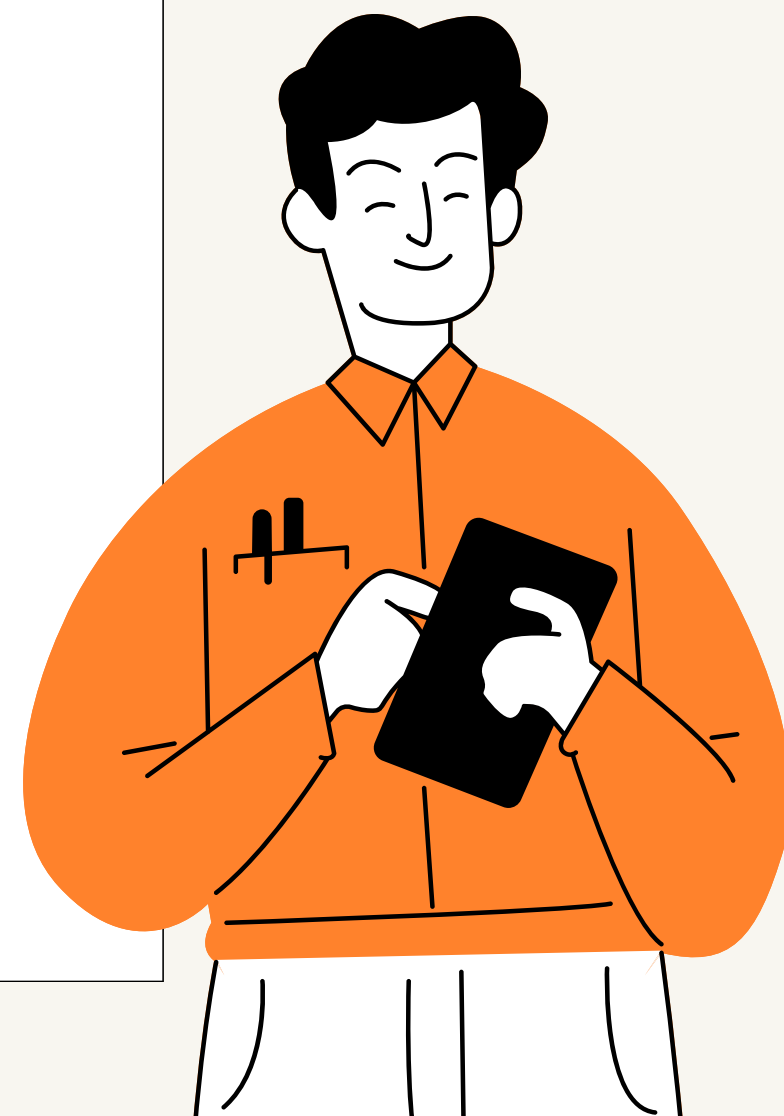
พัฒนาคุณภาพชีวิตและบุคลิกภาพ ช่วยทำให้ผู้อ่านได้นำความรู้จากการอ่าน มาเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย การประกอบอาชีพ ตลอดจนยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

เป็นแนวทางในการพัฒนาสังคม ช่วยทำให้ผู้อ่านนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาสังคมทุกด้าน เช่น ด้านความนึกคิด ทักษะคิด และการสร้างสรรค์วิทยาการต่าง ๆ

ขั้นตอนของการอ่านวิเคราะห์และวิจารณ์สาร

1. **พิจารณาองค์ประกอบ** วิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหา แนวคิด กลวิธี และสำนวน ภาษา ว่ากลมกลืนและสอดคล้องกันหรือไม่
2. **สำรวจความจริงและอารมณ์** แยกแยะว่าเนื้อความตอนใดมีข้อเท็จจริง ตอนใดเป็นความคิดเห็น หรือตอนใดแสดงอารมณ์
3. **พิจารณาเจตนาผู้เขียน** หาให้แน่ชัดว่าผู้เขียนมุ่งหวังให้ผู้อ่านตอบสนองอย่างไร มีแนวคิดอะไรที่น่าสนใจ
4. **ค้นหาสารสำคัญ** พยายามค้นหาสารที่ผู้เขียนส่งมา และจัดลำดับว่าสารใด สำคัญที่สุด หรือสำคัญรองลงไป

การวิเคราะห์องค์ประกอบของสาร 4 ด้าน

1. การวิเคราะห์รูปแบบ

การแยกแยะประเภทและรูปแบบประพันธ์ของงานเขียน
ว่าเป็นร้อยแก้วหรือร้อยกรองประเภทใด

2. การวิเคราะห์เนื้อหา

พิจารณาเนื้อหาสาระ แก่นเรื่อง ข้อเท็จจริง และ
ความคิดเห็นที่สอดแทรกอยู่ในแต่ละประเภทงานเขียน

3. วิเคราะห์กลวิธีนำเสนอ

พิจารณาวิธีการเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง การผูกปม
และการปิดเรื่องที่ดึงดูดความสนใจผู้อ่าน

4. วิเคราะห์การใช้ภาษา

พิจารณาระดับภาษา ความถูกต้องตามพจนานุกรม
และความเหมาะสมกับประเภทของงานเขียน

1. การวิเคราะห์รูปแบบ

1.1 ร้อยแก้ว

งานเขียนความเรียงที่ไม่มีข้อบังคับทาง
ฉันทลักษณ์ แบ่งออกเป็น

- ▶ บันเทิงคดี นิทาน นิยาย นวนิยาย บทละคร สารบันเทิง
- ▶ สารคดี ความเรียง บทความวิชาการ บทความทั่วไป
บันทึก สารคดีชีวประวัติ
- ▶ งานเขียนเบ็ดเตล็ด คำขวัญ คติพจน์ สุนทรพจน์

1.2 ร้อยกรอง

งานเขียนที่มีข้อบังคับทางฉันทลักษณ์ สร้างความ
ไพเราะ แบ่งออกเป็น:

- ▶ แบบฉบับ โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ร่าย ลิลิต และกลบท
- ▶ ส่วนเพิ่มเติม เพลงพื้นบ้าน เพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล
และคำประพันธ์รูปแบบใหม่

ตัวอย่างที่ 1 ข่าว

“จังหวัดบุรีรัมย์จัดงานเทศกาลผ้าไหมประจำปี มีประชาชนเข้าร่วมจำนวนมาก”

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง ข่าว

“จังหวัดบุรีรัมย์จัดงานเทศกาลผ้าไหมประจำปี มีประชาชนเข้าร่วมจำนวนมาก”

วิเคราะห์

สารนี้มีรูปแบบเป็น **ข่าว** เพราะนำเสนอเหตุการณ์จริง ใช้ภาษากระชับ
ตรงไปตรงมา และมุ่งให้ข้อมูลว่าเกิดอะไรขึ้น ที่ไหน และมีใครเกี่ยวข้อง

ตัวอย่าง โฆษณา

กาแฟสมุนไพรรหอม อร่อย ดีต่อสุขภาพ ดื่มแล้วสดชื่นทุกเช้า

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง โฆษณา

กาแฟสมุนไพรรหอม อร่อย ดีต่อสุขภาพ ดื่มแล้วสดชื่นทุกเช้า

วิเคราะห์

สารนี้มีรูปแบบเป็น โฆษณา เพราะมีจุดมุ่งหมายเพื่อจูงใจให้ผู้บริโภค
สนใจสินค้า ใช้ถ้อยคำเชิงโน้มน้าว เช่น “ดีต่อสุขภาพ” และ “สดชื่นทุกเช้า”

2. การวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์เนื้อหา เป็นการเจาะลึกลงไปในสาระสำคัญของงานเขียนแต่ละประเภท ซึ่งมีเป้าหมายและลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกัน ผู้อ่านต้องพิจารณาจุดเน้นของเนื้อหา ดังนี้

ตำรา ความรู้ หลักวิชา ข้อเท็จจริง
บันเทิงคดี ฉาก ตัวละคร โครงเรื่อง
สารคดี ข้อเท็จจริง และ ความคิดเห็น
ข่าว องค์ประกอบข่าวและความถูกต้อง
โฆษณา ข้อมูลสรรพคุณและการจูงใจ

การวิเคราะห์เนื้อหา ตำรา และ บันทึกคดี

ตำรา (วิชาการ)

พิจารณาว่าผู้เขียนเสนอหลักวิชา แนวคิด
ทฤษฎีที่มีข้อพิสูจน์และเป็นเหตุเป็นผลหรือไม่

ต้องวิเคราะห์ว่าส่วนใดคือ "ข้อเท็จจริง" และ
ส่วนใดคือ "ความคิดเห็น"

ตรวจสอบความน่าเชื่อถือจากการอ้างอิง เช่น
เชิงอรรถ บรรณานุกรม ภาคผนวก และดรรชนี

บันทึกคดี

พิจารณาองค์ประกอบของเรื่อง ได้แก่ เนื้อเรื่อง
ฉาก ตัวละคร และบทสนทนา ว่ามีความ
สอดคล้องกันหรือไม่

วิเคราะห์ว่าผู้เขียนใช้กลวิธีดำเนินเรื่องได้เหมาะสม
กับบริบทหรือไม่

ตีความเพื่อให้ทราบถึงแนวคิด หรือความคิด
เห็นแก่ที่ผู้เขียนต้องการสื่อสาร

การวิเคราะห์เนื้อหา สารคดี ข่าว โฆษณา

สารคดี

มุ่งเสนอทั้งความจริงและความคิดเห็น
ต้องพิจารณาว่าทั้งสองส่วนนี้มีความ
สัมพันธ์กันหรือไม่ และตอบสนองจุด
มุ่งหมายของการให้ความรู้แก่ผู้อ่าน
ได้ถูกต้องหรือไม่

งานเขียนประเภทข่าว

ต้องพิจารณาความครบถ้วนและ
ความถูกต้องของส่วนประกอบหลัก
3 ส่วน ได้แก่

1. พาดหัวข่าว (headline)
2. ความนำ (lead) และ
3. เนื้อเรื่อง (body)

โฆษณา

วิเคราะห์เนื้อหาที่ประกอบด้วย
พาดหัวโฆษณา ข้อความอธิบาย
สรรพคุณ และส่วนลงท้าย (ชื่อ
ตราสินค้า คำขวัญ) ว่าสอดคล้อง
และมีรายละเอียดครบถ้วนเพียงใด

ตัวอย่าง สารคดี

อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีประวัติความเป็นมาสัมพันธ์
กับภาษาเขมร และชุมชนโบราณ

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง สารคดี

อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ มีประวัติความเป็นมาสัมพันธ์
กับภาษาเขมร และชุมชนโบราณ

วิเคราะห์

เนื้อหาของสารนี้เป็น สารคดีให้ความรู้ เน้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์และ
วัฒนธรรมท้องถิ่น มีข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสถานที่และความเป็นมา

ตัวอย่าง นิทาน

เด็กชายคนหนึ่งไม่ยอมอ่านหนังสือ จึงสอบตก แต่เมื่อปรับตัวและ
ตั้งใจเรียน เขาก็ประสบความสำเร็จ

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง นิทาน

เด็กชายคนหนึ่งไม่ยอมอ่านหนังสือ จึงสอบตก แต่เมื่อปรับตัวและตั้งใจเรียน เขาก็ประสบความสำเร็จ

วิเคราะห์

เนื้อหาของสารนี้เป็น **บันเทิงคดี** มีตัวละคร เหตุการณ์ และข้อคิดแฝง
คือ ความขยันและการปรับปรุงตนเองนำไปสู่ความสำเร็จ

3. การวิเคราะห์ด้านกลวิธีในการนำเสนอ

การพิจารณาศิลปะและเทคนิคที่ผู้เขียนใช้ เพื่อดึงดูดความสนใจ
และถ่ายทอดสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลวิธีในการนำเสนอ ตำรา และ บันทึกคดี (ส่วนที่ 1)

ตำรา (วิชาการ)

- > ไร้อารมณ์ มีจุดมุ่งหมายนำเสนอความรู้โดยไม่แสดงความรู้สึกหรืออารมณ์
- > ความถูกต้อง อิงข้อเท็จจริง ทฤษฎี และต้องตรวจสอบส่วนอ้างอิงเสมอ
- > ความชัดเจน เนื้อหาต้องแจ่มแจ้งและตรงประเด็น

บันทึกคดี การเปิดเรื่อง และ เสนอเรื่อง

- > การเปิดเรื่อง ใช้วิธีบรรยายหรือบทสนทนาสร้างความสนใจสมจริง อาจลำดับเวลาปกติหรือย้อนหลัง
- > การเสนอเรื่อง ใครเป็นผู้เล่า? (ตัวละครเล่าเอง, ผู้เขียนร่วมในเหตุการณ์, หรือผู้เขียนหยั่งรู้ความคิดตัวละคร)

กลวิธีในการนำเสนอ บันทึถึงคดี (ส่วนที่ 2)

การดำเนินเรื่อง

พิจารณาว่าเป็นแบบตามลำดับปฏิทิน (ก่อนไปหลัง), ย้อนหลัง (เริ่มจากตอนใดตอนหนึ่ง), หรือสลับไปมา (ต่างสถานที่/เวลา)

การผูกเรื่อง

กำหนดพฤติกรรมให้ต่อเนื่อง สอดคล้องกัน มีการสร้างปมปัญหา สร้างอุปสรรคเพื่อสร้างความสนใจและติดตาม

จากและตัวละคร

ฉากต้องสมจริงและส่งเสริมพฤติกรรม ส่วนตัวละครต้องวิเคราะห์ว่าเป็นแบบมิติเดียว หรือมีหลายลักษณะซับซ้อน

กลวิธีในการนำเสนอ สารคดี

การเปิดเรื่อง

มักไม่อาร์มภพทยาว นิยมใช้วิธี
บอกขอบเขต ให้คำจำกัดความ
บอกเจตนา พูดคุย หรืออาจใช้
การเสียดสีเพื่อดึงดูดผู้อ่าน

การนำเสนอเรื่อง

วิเคราะห์ว่าใช้รูปแบบใด เช่น
การเล่าเรื่องปกติ, เล่าแบบบันเทิง
คดี (มีตัวละคร), สร้างจินตนาการ,
หรือรูปแบบบันทึก

การปิดเรื่อง

อาจจบด้วยการตั้งคำถามทิ้งท้าย
ตอกย้ำความประทับใจ ยกคำสอน
หรือแสดงข้อคิดเห็นสรุปของ
ผู้เขียนอย่างคมคาย

กลวิธีในการนำเสนอ งานเขียนประเภทข่าว

1. รูปแบบการเสนอข่าว

อาจเรียงตามความสำคัญ (สำคัญสุดอยู่บน),
เรียงตรงข้าม (ประเด็นสำคัญอยู่ท้าย), หรือแบบ
ผสม (สำคัญทั้งหัวและท้าย)

2. การเขียนพาดหัวข่าว

ใช้ประโยคสั้น กระตุ้นความสนใจ มีคำสำคัญ
(key words) โดยเฉพาะคำกริยาที่ดึงดูดสายตา

3. การเขียนคำนำ

ตอบคำถาม ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร
หรืออาจใช้ภาพพจน์, คำพูดบุคคล, การเปรียบเทียบ,
การตั้งคำถาม

4. เนื้อเรื่อง & ลีลา

เนื้อหาอาจเน้นข้อเท็จจริงหรือคำพูด ลีลาต้อง
ชัดเจน กระชับ เน้นข้อเท็จจริง ดึงดูดความสนใจ
ตั้งแต่ต้นจนจบ

กลวิธีในการนำเสนอ โฆษณา

วจนภาษา (ภาษาถ้อยคำ)

หัวเรื่อง เน้นประโยชน์ เรียกร้องความอยากรู้
ตั้งคำถาม ออกคำสั่ง หรือรูปข่าว

ข้อความ ถ่ายทอดความคิด กระตุ้นอารมณ์และ
เหตุผล เพื่อสร้างพฤติกรรมการซื้อ

ชื่อ/ยี่ห้อ นำเสนออย่างเหมาะสม เพื่อให้ผู้
บริโภคจดจำได้แม่นยำ

อวจนภาษา (องค์ประกอบอื่น)

วิเคราะห์การใช้ภาพ สี สัน การจัดวาง และ
สัญลักษณ์ต่าง ๆ

ต้องดึงดูดความสนใจ เสริมความทรงจำ

ทำหน้าที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการตัดสินใจ
ซื้อได้อย่างรวดเร็ว

ตัวอย่าง เปิดเรื่องด้วยคำถาม

เคยสงสัยไหมว่า ทำไมคนไทยอ่านหนังสือน้อยลงในยุคดิจิทัล?

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง เปิดเรื่องด้วยคำถาม

เคยสงสัยไหมว่า ทำไมคนไทยอ่านหนังสือน้อยลงในยุคดิจิทัล?

วิเคราะห์

ผู้เขียนใช้กลวิธี ตั้งคำถามเปิดเรื่อง เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้
อ่าน และชวนให้ติดตามตั้งแต่ต้นเรื่อง

ตัวอย่าง เล่าเรื่องตามลำดับเวลา

เช้าวันนั้น เขาตื่นแต่ตีห้า อาบน้ำ แต่งตัว แล้วรีบเดินทางไปสอบ

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง เล่าเรื่องตามลำดับเวลา

เช้าวันนั้น เขาตื่นแต่ตีห้า อาบน้ำ แต่งตัว แล้วรีบเดินทางไปสอบ

วิเคราะห์

ผู้เขียนใช้กลวิธี ดำเนินเรื่องตามลำดับเวลา ทำให้ผู้อ่านเข้าใจ
เหตุการณ์ได้ง่าย เห็นการเคลื่อนไหวของเรื่องอย่างต่อเนื่อง

ตัวอย่าง ปิดเรื่องด้วยข้อคิด

สุดท้ายแล้ว ความสำเร็จไม่ได้เกิดจากโชค
แต่เกิดจากความพยายามที่ทำซ้ำทุกวัน

วิเคราะห์

ผู้เขียนใช้กลวิธี ปิดเรื่องด้วยข้อคิด เพื่อสรุปสาระสำคัญ
และสร้างความประทับใจแก่ผู้อ่าน

4. การวิเคราะห์ด้านการใช้ภาษา

ตำรา พิจารณาระดับภาษา (ทางการ, กึ่งทางการ, ภาษาพูดสุภาพ) การสะกดคำ และ ความถูกต้องเหมาะสมของคำศัพท์เฉพาะ

บันทึก ความเหมาะสมในการเลือกใช้ระดับภาษากับเนื้อหา เช่น ภาษาประณีต ภาษาเก่า ภาษาใหม่ หรือภาษาเฉพาะตัวนักเขียน

สารคดี พิจารณาแนวทางการเขียนว่าเป็นแบบ เรียบง่าย, เป็นกันเอง, หรือ เป็นทางการ

ข่าว สั้น กระชับ ชัดเจน ไม่อ้อมค้อม รวบรวม เข้าใจง่าย มีเอกภาพ เน้นที่ข้อเท็จจริง

โฆษณา ภาพสอดคล้องข้อความ, สีสันดึงดูด, ตัวอักษรหนักแน่นชัดเจน, และการจัดวางพื้นที่ว่าง (White space) ให้สบายตา

ตัวอย่าง ภาษาทางการ

นักศึกษาควรปฏิบัติตามระเบียบของมหาวิทยาลัย
อย่างเคร่งครัด

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง ภาษาทางการ

นักศึกษาควรปฏิบัติตามระเบียบของมหาวิทยาลัย
อย่างเคร่งครัด

วิเคราะห์

ใช้ภาษา ระดับทางการ เหมาะกับประกาศหรือเอกสารราชการ
ถ้อยคำชัดเจน สุภาพ และไม่มีอารมณ์ส่วนตัว

ตัวอย่าง กิ่งภาษาทางการ

การอ่านหนังสือวันละเล็กน้อย ช่วยเพิ่มคลังคำ
และพัฒนาความคิดได้อย่างต่อเนื่อง

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง กิ่งภาษาทางการ

การอ่านหนังสือวันละเล็กน้อย ช่วยเพิ่มคลังคำ
และพัฒนาความคิดได้อย่างต่อเนื่อง

วิเคราะห์

ใช้ภาษา กิ่งทางการ เหมาะกับบทความให้ความรู้ อ่านเข้าใจง่าย
แต่ยังคงความสุภาพและมีสาระ

ตัวอย่าง ภาษาโฆษณา

อร่อยเต็มคำ สดใหม่ทุกวัน ต้องลอง!

วิเคราะห์

ใช้ภาษา โน้มน้าวใจ มีคำสั้น กระชับ เร้าอารมณ์ เช่น “ต้องลอง!”
เหมาะกับงานโฆษณาที่ต้องการกระตุ้นการตัดสินใจของผู้บริโภค

ตัวอย่างการวิเคราะห์ โฆษณา "ลูกชิ้นยืนกิน"

โฆษณา

กระตุ้นความสนใจและงูจิ

วิเคราะห์องค์ประกอบ

เนื้อหา

พาดหัว & ภาษา

อวัจนภาษา

ตัวอย่างการวิเคราะห์ โฆษณา "ลูกชิ้นยืนกิน"

โฆษณา

กระตุ้นความสนใจและงูใจ

วิเคราะห์องค์ประกอบ

เนื้อหา เชิญชวนมาชิมลูกชิ้นที่สามย่าน อ่างอิงศิลปินดัง "ลิซ่า" เพื่อสร้างกระแส

พาดหัว & ภาษา "แะมาด่วน!" ใช้คำกริยาสั้นกระชับ เครื่องหมายอัศเจรีย์เรียกร้องความสนใจ ภาษาระดับกันเอง

อวัจนภาษา ภาพลูกชิ้นทอดสีส้มสดใส ตัวอักษรใหญ่ โดดเด่น จัดวางกึ่งกลาง ใช้สีพื้นขาวตัดตัวอักษรเพื่อความชัดเจน

ตัวอย่าง บทความวิชาการ

การอ่านเชิงวิเคราะห์ช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล และ
ช่วยให้ผู้อ่านแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากความคิดเห็นได้

วิเคราะห์

เนื้อหานี้เป็น บทความวิชาการ/ตำรา เพราะมุ่งให้ความรู้ อธิบายหลักการ
และเสนอแนวคิดที่เป็นเหตุเป็นผล

การอ่านด้วยหลักเหตุผล

การใช้วิจารณ์ตัดสินความถูกผิด น่าเชื่อถือ
โดยมีเหตุผลรองรับอย่างมีหลักวิชา

ความรู้เบื้องต้น สารคืออะไร?

สาร (Message) หมายถึง เรื่องราวอันมีความหมาย โดยใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ใดๆ
เพื่อให้เกิดการรับรู้ร่วมกัน ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

- 📦 **เนื้อหา (Content)**
- 💬 **ภาษา (Language)**

สารปรากฏเมื่อผู้ส่งสารเกิดความคิด ใช้ทักษะ (พูด, เขียน)
ส่งไปยังผู้รับสาร (ฟัง, อ่าน) เพื่อให้เข้าใจตรงกัน

ประเภทของสารหลักในการวิเคราะห์

1. ข้อเท็จจริง

รายงานเหตุการณ์ สถานที่
ความจริงทางธรรมชาติ
พิสูจน์ได้ว่าจริงหรือเท็จ (เช่น
พระอาทิตย์ขึ้นทิศตะวันออก)

2. ข้อคิดเห็น

แสดงความนึกคิด เจตคติ
ความเชื่อ ตรวจสอบความ
จริงไม่ได้ แต่ใช้หลักเหตุผล
ประเมินความน่าเชื่อถือได้

3. อารมณ์ความรู้สึก

แสดงสภาวะอารมณ์
(เศร้า รื่นเริง ตื่นเต้น) มักใช้
การตีความและขยายความ
มากกว่าหลักเหตุผลทาง
ตรรกวิทยา

การวิเคราะห์ข้อเท็จจริง

ข้อความที่สามารถพิสูจน์ ตรวจสอบ หรือยืนยันได้ว่าจริงหรือเท็จ
เช่น เหตุการณ์ สถานที่ หรือความจริงทางธรรมชาติ

ตัวอย่าง

พระอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง

พระอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออก

วิเคราะห์

เป็น ข้อเท็จจริง เพราะสามารถตรวจสอบได้จาก
ปรากฏการณ์ธรรมชาติ และเป็นความรู้ทั่วไปที่พิสูจน์ได้

ตัวอย่าง

จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ของประเทศไทย

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง

จังหวัดบุรีรัมย์อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ของประเทศไทย

วิเคราะห์

เป็น **ข้อเท็จจริง** เพราะสามารถตรวจสอบได้จากแผนที่หรือ
ข้อมูลทางภูมิศาสตร์

ตัวอย่าง

น้ำเดือดที่อุณหภูมิประมาณ 100 องศาเซลเซียส
ที่ระดับน้ำทะเล

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง

น้ำเดือดที่อุณหภูมิประมาณ 100 องศาเซลเซียส
ที่ระดับน้ำทะเล

วิเคราะห์

เป็น ข้อเท็จจริง เพราะเป็นข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ที่สามารถ
ทดลองและพิสูจน์ได้

การวิเคราะห์ข้อคิดเห็น

ข้อความที่แสดงความคิด ความเชื่อ เจตคติ หรือการประเมินค่า
ของผู้เขียน ไม่สามารถพิสูจน์ได้ตรง ๆ ว่าจริงหรือเท็จ แต่สามารถ
พิจารณาความสมเหตุสมผลได้ ในสไลด์ยังแบ่งข้อคิดเห็น
เป็นหลายลักษณะ

เช่น เชิงประเมินค่า เชิงแนะนำ เชิงตั้งข้อสังเกต และเชิงตัดสินใจ

สารที่เป็นข้อคิดเห็น 4 รูปแบบ

★ เชิงประเมินค่า

ระบุชัดเจนว่าสิ่งใดดี/ไม่ดี เหมาะสม/ไม่
เหมาะสม ควร/ไม่ควร หรือคาดคะเนแนวโน้ม
เช่น "นางสาวไทยปีนี้สวยสู้ปีที่แล้วไม่ได้"

💡 เชิงแนะนำ

บอกกล่าวว่สิ่งใดควรปฏิบัติหรือไม่ควร
ปฏิบัติ เช่น "มหาวิทยาลัยควรขยายนโยบาย
การรับนักศึกษา..."

🔍 เชิงตั้งข้อสังเกต

กระตุ้นให้ช้กคิดถึงลักษณะที่ถูกมองข้ามไป
นำพิจารณา
เช่น "แม้ละครจะไร้สาระ แต่ฉันก็ดูเพราะสนุกดี"

➡ เชิงตัดสินใจ

แสดงการยอมรับ เห็นชอบ หรือการเลือกกระทำ
เช่น "ผมตัดสินใจแยกทาง เพื่อให้เธอมีอิสระ"

ตัวอย่าง

การอ่านหนังสือเป็นวิธีพัฒนาตนเองที่ดีที่สุด

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง

การอ่านหนังสือเป็นวิธีพัฒนาตนเองที่ดีที่สุด

วิเคราะห์

เป็น ข้อคิดเห็นเชิงประเมินค่า เพราะผู้เขียนใช้คำว่า
“ดีที่สุด” ซึ่งเป็นการตัดสินคุณค่าตามมุมมองของตนเอง

ตัวอย่าง

นักศึกษาศึกษาควรอ่านข่าวจากหลายแหล่งก่อนเชื่อ
ข้อมูลใดข้อมูลหนึ่ง

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง

นักศึกษาควรอ่านข่าวจากหลายแหล่งก่อนเชื่อ
ข้อมูลใดข้อมูลหนึ่ง

วิเคราะห์

เป็น ข้อคิดเห็นเชิงแนะนำ เพราะมีคำว่า “ควร”
แสดงการเสนอแนะแนวทางปฏิบัติ

ตัวอย่าง

แม้สื่อออนไลน์จะสะดวก แต่ก็อาจทำให้
คนอ่านข้อมูลอย่างผิวเผินมากขึ้น

วิเคราะห์

.....

ตัวอย่าง

แม้สื่อออนไลน์จะสะดวก แต่ก็อาจทำให้
คนอ่านข้อมูลอย่างผิวเผินมากขึ้น

วิเคราะห์

เป็น ข้อคิดเห็นเชิงตั้งข้อสังเกต เพราะผู้เขียนเสนอประเด็น
ให้ผู้อ่านฉุกคิดเกี่ยวกับผลกระทบของสื่อออนไลน์

สรุปสั้น ๆ สำหรับนักศึกษา

วิเคราะห์รูปแบบ	ดูว่าสารนั้นเป็นงานเขียนประเภทใด เช่น ข่าว โฆษณา กลอน บทความ
วิเคราะห์เนื้อหา	ดูว่าสารนั้นพูดถึงเรื่องอะไร มีข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็นใด
วิเคราะห์กลวิธีนำเสนอ	ดูว่าผู้เขียนเปิดเรื่อง ดำเนินเรื่อง และปิดเรื่องอย่างไร
วิเคราะห์การใช้ภาษา	ดูว่าภาษาเหมาะสม ชัดเจน ถูกต้อง และสอดคล้องกับประเภทงานเขียนหรือไม่
ข้อเท็จจริง	พิสูจน์/ตรวจสอบได้
ข้อคิดเห็น	เป็นความคิด ความเชื่อ หรือการประเมินค่าของผู้เขียน ต้องใช้เหตุผลพิจารณาความน่าเชื่อถือ